

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

4. Садовенко С. М. Виховання народною казкою : методичний посібник. – К. : Шк. світ, 2011. – 128 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).
5. Садовенко С. М. Світ фольклору: Український дитячий фольклор як засіб формування музичних здібностей дітей дошкільного віку: науково-методичний посібник / Садовенко С. М. – К. : КТ «Київська нотна фабрика», 2007. – 332 с.
6. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / Сухомлинський В. О. – К. : Рад. школа, 1977.
7. Українське дошкілля: Пісні, ігри, танці, вірші й загадки : Для дітей дошк. в. – К. : Муз. Україна, 1992. – 142 с.

Дуля А. В.*

ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ КУРСАНТІВ МОРСЬКИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У статті зазначено актуальність екологічного виховання курсантів морських навчальних закладів, що є однією з умов підготовки висококваліфікованого моряка до роботи в морі.

За останні десятиліття спостерігається погіршення стану природного довкілля, пов'язаного з порушенням екологічного балансу біосфери. Забруднення та зниження якості навколишнього середовища досягло критичної межі для життя людини. Екологічні проблеми пов'язані з низьким освітнім рівнем населення. Постає питання про поліпшення екологічного виховання підростаючого покоління, що потребує підготовки справжніх майстрів своєї справи, знавців новітніх технологій в різних галузях народного господарства [5].

Тобто сьогодні надзвичайно важливо виховувати особистість, яка вміє жити в гармонії з природою, яка буде відчувати себе її частиною та для якої нормою життя буде дбайливе ставлення до неї. Так, у Державній національній програмі «Освіта. Україна ХХІ століття» йдеться про те, що необхідно «розвивати екологічну культуру людини в гармонії її з природою» [1].

Екологічне виховання має на меті не лише озброєння молоді новими екологічними знаннями, а й формування екологічно компетентної особистості, яка здатна, керуючись здобутими знаннями, сформованими цінностями й досвідом, приймати екологічно-доцільні рішення в життєвих ситуаціях. Особливої уваги екологічне виховання набуває в підготовці майбутніх випускників морських навчальних закладів, оскільки від сформованості екологічної компетентності курсантів безпосередньо залежить збереження стану Світового океану та захист його від забруднення.

Питання екологічного виховання вивчали: В. Горбов, М. Дикий, В. Зайцев, В. Івановський, І. Ратушняк, Є. Трушляков, С. Ханмамедов, О. Чередніченко, Г. Голубев, І. Гірник, О. Джеджула, О. Лаптев, О. Левчук, І. Козлова, В. Кузьменко,

* © Дуля А. В.

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

Н. Магура, В. Максимова, Д. Медоуз, Т. Міллер, К. Монтгомері, Ю. Нагірний, М. Реймерс, В. Шарко, С. Шмалей, О. Яблоков, О. Яншин, Г. Ягодін. Дослідженню формування екологічної компетентності майбутніх фахівців водного транспорту присвятили свої роботи О. Гуренкова, Л. Лук'янова. Проблема екологічного виховання в морській галузі фактично залишається відкритою та недостатньо дослідженою.

Морський торговельний флот є однією з найбільш розвинутих галузей світової економіки. Специфіка роботи на суднах у морі потребує постійного їх оснащення новим, сучасним технічним обладнанням, поліпшення якості фахової підготовки морських фахівців на основі запровадження в навчальний процес морських навчальних закладів новітніх технологій, навчання моряків компетентно здійснювати професійну діяльність.

Тому метою нашої статті є висвітлення змісту екологічного виховання майбутніх випускників вищих морських навчальних закладів.

Екологія, у широкому значенні, визначається як комплексна інтегрована наука, яка досліджує навколишнє середовище (екосферу планети), його вплив на суспільство та зворотну реакцію природи на життя і діяльність людства. Вона поєднує всі природничі, гуманітарні й соціальні науки [7].

Об'єкти дослідження в екології – організми, тіла, речовини, оточуюче середовище та процеси, що вивчаються на заняттях із фізики, хімії, біології та інших наук. Екологія, як міждисциплінарна наука залишається точною природничою наукою, разом із тим, вона досліджує живі об'єкти та їх сукупність, і тому вона стала й гуманітарною наукою. Знання цих наук дають можливість визначати місце людини в природі, формувати її світогляд та сприяти оптимізації розвитку соціальних та виробничих процесів [4, с. 155].

Ще в 1981–1982 рр. У навчальний процес введено типові навчальні плани та програми, у яких передбачено розділ «Міжпредметні зв'язки» і посилено увагу до екології. Така освіта значною мірою відповідає соціальним замовленням суспільства [2, с. 371–372]. Тому ми можемо активно використовувати досвід, який був напрацьований у 80-х роках ХХ століття.

З точки зору Л. Лук'янової, «...екологічна освіта – це не частина освіти, а новий сенс і мета сучасного освітнього простору – унікального збереження й розвитку людини і продовження людської цивілізації, це процес, який перебуває у постійному розвитку і є результатом переорієнтації та узгодження різних дисциплін» [3, с. 54].

Розглянемо деякі аспекти інтеграції екологічних знань при вивченні циклу дисциплін професійної та практичної підготовки майбутніх судномеханіків.

Відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційних характеристик (ОКХ) та освітньо-професійних програм (ОПП) у морських навчальних закладах введено низку дисциплін, які сприяють

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

екологічному вихованню моряків.

Знання нормативних документів, питань устрою та експлуатації судна дає змогу на практичних заняттях з навчальної дисципліни «Суднові дизельні установки» проводити оцінку екологічних показників роботи дизеля, а на заняттях «Суднові котельні установки» вивчають питання підвищення якості повітря та відведення газів (Додаток VI до Конвенції МАРПОЛ 73/78). Аналізуючи програмовий матеріал цих дисциплін, необхідно звернути увагу на заходи щодо покращення екологічних показників відпрацьованих газів, які виділяються в атмосферу при експлуатації суден.

Баластні системи, очистка льяльних вод, палива, мастила вивчаються в навчальних дисциплінах «Технологія використання робочих речовин» та «Суднові допоміжні механізми, устрої та системи» (СДМ). Остання дисципліна також дає знання з екології при вивченні тем: осушувальні системи, спеціальні системи танкерів, зачисна та система миття танків, господарчі системи – система фанової та стічної каналізації.

При вивченні цих тем студенти починають розуміти, що сепарація судових льяльних вод (СЛВ) є загальною проблемою для всіх суден водного транспорту, оскільки концентрація домішок у воді, яка скидається за борт, не повинна перевищувати 15 мг/л. Тому потрібно не тільки очищувати воду, але й отримувати висококонцентровані залишки нафтосумішей. Це необхідно для того, щоб зменшити обсяги використання природних ресурсів та підвищити якість контролю за станом екології та біосфери в планетарному масштабі.

До курсового проекту з «СДМ» включено питання перспективного розвитку судових систем, яке спрямовано на формування вміння використовувати знання з екологічної безпеки судового обладнання. У розділі «Баластні системи», у підрозділі «Вимоги Конвенції МАРПОЛ 73/78», вивчаються заходи щодо попередження забруднення моря та атмосфери при експлуатації судна.

Певні екологічні знання дає дисципліна «Автоматизація судових енергетичних установок». Вона вивчає прилади контролю вмісту нафти на скиді: автоматичні системи сигналізації суден, які не є танкерами (АСС) та систему автоматичного заміру та реєстрації скиду із самописцем танкерів (САЗРІУС). Вище вказані системи забезпечують сигнал про перевищення нафтосуміші 15мг/л і команду на автоматичне затворне обладнання, що забезпечує припинення скиду за борт води з вмістом нафти більше вказаної концентрації [6, с. 132].

Таким чином, на екологічне виховання курсантів значний вплив здійснюють міждисциплінарні зв'язки у процесі професійної підготовки. Питання міждисциплінарних зв'язків включені в навчальний процес при формуванні екологічної компетентності. Це дає можливість випускнику застосовувати у професійній діяльності отримані знання, які будуть направлені на

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

збереження навколишнього середовища, оскільки це відповідає потребам сьогодення.

Література:

1. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття) // Дошкільне виховання. 1994. – № 2.
2. Кузьменко В. Формування наукової картини світу учнів: від витоку до сьогодення: [монографія]. Друге видання перероблене і доповнене. – Херсон КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2014. – 720 с.
3. Лук'янова Л. Б. Теорія і практика екологічної освіти у професійно-технічних навчальних закладах: дис. ... докт.пед.наук: 13.00.04 / Лук'янова Лариса Борисівна. – К., 2006. – 465 с.
4. Магура Н. Л. Проблеми екологічної освіти та виховання студентів у педагогічній теорії та практиці / Н. Л. Магура // Наука і методика. Зб. наук. пр. – К. : Аграрна освіта, 2006. – № 7. – С. 155–157.
5. Ничкало Н. Г. Вступ. Педагогіка вищої школи: крок у майбутнє // Сучасна вища школа: психолого-педагогічний аспект. / За ред. Академіка АПН України Н. Г. Ничкало, – К., 1999.
6. Нунупаров С. Предотвращение загрязнения моря с судов. Учебное пособие для вузов. – М. : Транспорт, 1985. – 288 с.
7. Червонецкий В. В. Роль міжнародної співпраці у розвитку і поширенню екологічної освіти в світі / В. В. Червонецкий // Екологія та освіта: інтеграційні технології для сталого розвитку : збірник статей, доповідей та виступів IX Міжнародної конференції (м. Черкаси, 4-6 листопада 2004 р.). – Частина I. – Черкаси, 2004.

Лимаренко Л. І. *

ДІАГНОСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТСЬКИХ ТЕАТРІВ У ПРАКТИЦІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Статтю присвячено проблемі підготовки майбутніх педагогів в умовах студентського театру. Проаналізуємо один із напрямів констатувального експерименту: діяльність студентських театрів вищих навчальних закладів України у межах системи «формальна – неформальна освіта».

Дослідження теоретичного й практичного аспектів діяльності студентського театру в системі професійної підготовки майбутніх педагогів сформувало низку мистецько-педагогічних позицій, що дозволяють констатувати факт значущості впливу досліджуваного явища на підвищення компетентності фахівців педагогічного профілю. Такий висновок став основою для проведення експериментальної роботи щодо визначення сучасного стану функціонування студентських театрів у практиці професійної підготовки педагогів, а саме, прийнято рішення про проведення констатувального експерименту за такими напрямками: 1) дослідження діяльності студентських театрів у межах системи «формальна – неформальна освіта»; 2) діагностика

* © Лимаренко Л. І.